

Հատիկավորների ծղոտը որպես պարարտանյութ

Տարբեր տեսակների ծղոտների քիմիական կազմը տեսք ներքևում (համեմատության համար միկրոտարրերի պարունակությունը գոմաղբում կազմում է. ազոտ-0.5%, ֆոսֆոր-0.25%, կալիում-0.6%).

Ծղոտ	Չոր նյութի	Օրգանիկ նյութի	պարունակությունը օրաչորային զանգվածում, %							Հարաբերկ ցությունը C:N (N=1)
			N	P ₂ O ₅	K ₂ O	CaO	MgO	S	մոխիր	
աշնանացան ցորենի	86	81	0.5	0.2	0.9	0.3	0.1	0.04	4.9	80
աշնանացան տարեկանի	86	82	0.5	0.3	1.0	0.3	0.1	0.16	3.9	85
գարու	86	81	0.5	0.2	1.0	0.3	0.1	0.15	4.5	80
վարսակի	86	79	0.6	0.3	1.16	0.4	0.12	0.17	6.5	60
գարնանացան ցորենի	86	82	0.6	0.2	0.7	0.3	0.1	0.05	3.5	65
եգիպտացորենի	86	81	0.7	0.3	1.6	0.5	0.3	0.15	4.4	50
հլածուկի	86	80	0.7	0.2	1.0	2.0	0.2	0.3	4.8	55
հնդկացորենի	86	80	0.8	0.6	2.4	1.0	0.2	0.13	5.2	50
սիսեռի	86	81	1.4	0.3	0.5	1.8	0.3	0.32	3.9	30
լյուպինի	86	81	1.0	0.2	1.7	1.0	0.3	0.4	4.1	40
սոյայի	86	82	1.2	0.3	0.5	1.5	0.5	0.33	3.2	30
գոմաղբի			0.5	0.25	0.6	0.6				

1. Օրգանական նյութերի պարունակությամբ ծղոտը 3-4 անգամ գերազանցում է գորաղբին (1 տոննա ծղոտի մտցնումը հողի մեջ բերում է 100-200 կգ հումուսի գոյացման), ինչն իր հերթին հանգեցնում է հետևյալին.

- բարձրանում է հողի ջրաթափանցելիությունը, (տեղումները ներծծվում են հողի մեջ և ոչ թե հոսում վերջինիս մակերեսով՝ առաջացնելով էրոզիա):

- բարձրանում է հողի ջրապահպանման հատկությունը (հողը պահպանում է ջուրը (նրանում լուծված սննդարար նյութերով), կանխվում է վերջինիս ներթափանցումը ստորգետնյա ջրեր):

- բարելավվում են հողի ֆիզիկական հատկությունները. այն դառնում է ավելի փխրուն, ինչը բերում է ինչպես բույսերի, այնպես էլ հողում միկրոօրգանիզմների կենսունակության պայմանների բարելավման, բերքի վրա եղանակային պայմանների ազդեցության չեզոքացման:

2. Ծղոտի հավելման արդյունքում բարձրանում է հողի կենսաբանական և ֆերմենտային ակտիվությունը, այն հարստանում է ամինաթթուներով, վիտամիններով և այլ ֆիզիոլոգիական ակտիվ նյութերով, որոնք բարենպաստորեն են ազդում բույսերի զարգացման վրա:

3. Ծղոտի հավելումը (վերջինիս ածխածնով հագեցվածությամբ պայմանավորված) խթանում է ազոտ ֆիքսող բակտերիաների զարգացումը (1 գր ածխածինը կարող է ֆիքսել 15-20 միլիգրամ ազոտ, այդ թվում՝ մթնոլորտային):

4. Ծղոտի այրումը, ինչպես արդեն քանիցս տեղեկացվել է հողօգտագործողներին, հողին և նրանում պարունակվող միկրոօրգանիզմներին հասցնում է աղետալի վնաս: Արագ այրվելով, ծղոտը հողի մակերևույթին առաջացնում է +360 աստիճան, իսկ մինչև 5-8 սմ խորության վրա՝ +50 աստիճան ջերմություն:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ տասնամյակներով կուտակված հումուսն այդպիսի հրդեհների արդյունքում անհետանում է ակնթարթորեն:

Սննդատարրերի (ազոտ, ֆոսֆոր, կալիում) մոտավոր ելքը 1 տոննա բերքի հետ

Մշակաբույս	արտադրանք	ազոտ	ֆոսֆոր	կալիում	Միջին բերք
Ցորեն	հատիկ	35	12	24	2
Գարի	---	25	10	22	2
Վարսակ	---	33	14	29	2
Եգիպացորեն	---	34	12	37	5
Բրինձ	---	21	8	26	2
Հնդկաձավար	---	30	15	40	2
Սիսեռ	---	60(30)	16	20	2
Վիկ	---	65	14	16	2
Լյուպին	---	68	19	47	2
Սոյա	---	71	16	18	2
Արևածաղիկ	---	60	26	186	2
Ռապս	---	49	23	30	2
Կտավիատ	---	106	53	93	1
Կարտոֆիլ	Պալար	6,2	2,2	9,5	25
Շաք. ճակնդեղ		5,9	1,8	7,5	50
Գազար		5,2	2	6	10
Եգիպտացորեն	Սիլոս	2,5	1,5	5	50
Առվույտ	Խոտ	26	6,5	15	10
Կաղամբ		2,5	1	3,3	50

Թվերը բերված են ազոտի նյութի հաշվով, որպեսզի ստանալ պարարտանյութի իրական ելքը՝

- 1) Ազոտը բազմապատկել երեքով;
- 2) Ֆոսֆորը բազմապատկել երկուսով;
- 3) Կալիումը բազմապատկել երկուսով: